

מי הגיבור האמיתי של מגילת רות?

ד"ר תמר ורדיגר (שיעור מס' 166)

1. תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף יד עמוד ב

ת"ר, סדרן של נביאים: יהושע ושופטים, שמואל ומלכים, ירמיה ויחזקאל, ישעיה ושנים עשר ... סידרן של כתובים: רות וספר תהלים, ואיוב ומשלי, קהלת, שיר השירים וקינוח, דניאל ומגילת אסתר, עזרא ודברי הימים. ולמ"ד: איוב בימי משה היה, ליקדמיה לאיוב ברישא! אתחולי בפורענותא לא מתחלינן. רות נמי פורענות היא! פורענות דאית ליה אחרית; דאמר רבי יוחנן: למה נקרא שמה רות? שיצא ממנה דוד שריוהו להקב"ה בשירות ותושבחות. ומי כתב? משה כתב ספרו ופרשת בלעם ואיוב; יהושע כתב ספרו ושמונה פסוקים שבתורה; שמואל כתב ספרו ושופטים ורות...

Pritchard, J. B. (ed.), *ANET - Ancient Near Eastern Texts Relating to the Old Testament*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press (1969 [1950]).

2. חוקי הממלכה האשורית התיכונה (הלוחות עצמם מתועדים לזמנו של תגלת פלאסר הראשון במאה ה-12 לפנה"ס, החוקים קדומים יותר, אולי בכמה מאות שנים).

Tablet A, 33: [If], while a woman is still living in her father's house, her husband died and she has sons, [she shall live where she chooses in] a house of theirs. [if] she has no [son, her father-in-law shall marry her to the son] of his choice... or if he wishes, he may give her in marriage to her father-in-law. If her husband and her father-in-law are both dead and she has no son, she becomes a widow; she may go where she wishes. (*ANET* 1969, p. 182)

אם אשה התאמנה... 'ואין לה בן, חותנה ישיא אותה לאשה לבן שלו, לפי בחירתו... או אם ירצה, הוא רשאי להשיא אותה לחותנה (=לעצמו). אם גם בעלה וגם חותנה מתים שניהם ואין לה בן, היא נעשית אלמנה, מותר לה ללכת לאן שתרצה.'

3. החוקים החתיים (עותקים של החוקים נמצאו בחתית קדומה, תיכונה ומאוחרת, דבר המעיד על כך שהם היו בתוקף לכל אורך קיומה של ממלכת החתית, 1650 – 1100 לפנה"ס)

Tablet II, 193: If a man has a wife and then the man dies, his brother shall take her, then his father shall take her. If in turn also his father dies, one of his brother's sons shall take the wife whom he had. There shall be no punishment. (*ANET* 1969, p. 196).

'אם יש לאיש אשה ואז האיש מת, אחיו ייקח אותה, ואז אביו ייקח אותה. אם בתורו גם אביו ימות, אחד מבני אחיו ייקח את האשה שהייתה לו. לא יהיה עונש'

4. הרמב"ן, בראשית לח' 8, על דברי יהודה לער "ויבם אותה והקם זרע לאחיק": "... והיו החכמים הקדמונים קודם התורה יודעים כי יש תועלת גדולה בייבום האח, והוא הראוי להיות קודם בו ואחריו הקרוב במשפחה, כי כל שארו הקרוב אליו ממשפחתו אשר הוא יורש נחלה יגיע ממנו תועלת, והיו נוהגים לישא אשת המת האח או האב או הקרוב מן המשפחה, ולא ידענו אם היה מנהג קדמון לפני יהודה..."

5. האינדיקטורים הטקסטואליים של המוקד:

1. אינדיקטורים מפורשים – התייחסות מפורשת של המספר לאחת הדמויות, או הכותרת,
2. האינדיקטור הכמותי – כמות המלים המוקדשת לדמות,
3. האינדיקטור הסדרתי (כולל החלוקה לקטעים) – סדר ההצגה, כולל החלוקה לקטעים של הטקסט ליחידות של טקסט ו/או עלילה,
4. האינדיקטור האנאלוגי - מי עומד באנאלוגיה חזקה (ישרה, ניגודית או מעורבת) עם שאר הדמויות?
5. האינדיקטור הפרספקטיבי – מי הוא המרכז של הסיפור (narration)? מנקודת מבטו של מי מסופר הסיפור?
6. האינדיקטור התמטי – למי מהדמויות יש תכונות או מאפיינים נפשיים ותהליך נפשי בעלי מטען ערכי גבוה? (איזו דמות היא "הרואית"? מי עובר מטמורפוזה? את מי ניתן לראות כאב-טיפוס?)

Tamar Yacobi, "Hero or Heroine? *Daisy Miller* and the Focus of Interest in Narrative", *STYLE* volume 19, no. 1 (spring 1985), pp. 1-35.

tamiwerdiger@gmail.com